

УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ
ФАКУЛТЕТ ПОЛИТИЧКИХ НАУКА
Комисија за оцјену подобности теме и кандидаткиње
Љиљане Лазих за израду магистарског рада

УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ФАКУЛТЕТ ПОЛИТИЧКИХ НАУКА	
ПРИМЉЕНО:	16. 03. 2016
	323/16

НАСТАВНО – НАУЧНОМ ВИЈЕЋУ
ФАКУЛТЕТА ПОЛИТИЧКИХ НАУКА
УНИВЕРЗИТЕТА У БАЊОЈ ЛУЦИ

ПРЕДМЕТ: Извјештај о подобности теме и кандидаткиње Љиљане Лазих за израду магистарског рада *Узроци и начини манифестације промјене функција породице у савременом друштву*

Наставно-научно вијеће Факултета политичких наука Универзитета у Бањој Луци је, на 73. сједници одржаној 19.02.2016. године, именовало Комисију за израду Извјештаја о подобности теме и кандидаткиње Љиљане Лазих за израду магистарског рада из области социолошких наука, у сљедећем саставу:

1. Доц. др Драгана Вилић, доцент, ужа научна област Теоријска социологија, Економски факултет Универзитета у Бањој Луци, председник;
2. Доц. др Ранка Перић Ромић, доцент, ужа научна област Посебне социологије, Факултет политичких наука Универзитета у Бањој Луци, члан;
3. Доц. др Бисерка Кошарац, доцент, ужа научна област Посебне социологије, Филозофски факултет Универзитета у Источном Сарајеву, члан.

На основу увида у достављену документацију, као и анализе садржаја предложене теме, Комисија подноси сљедећи

ИЗВЈЕШТАЈ

БИОГРАФСКИ ПОДАЦИ

Кандидаткиња Љиљана Лазих је рођена 29.10.1982. године у Грачаници. Завршила је студије за стицање високог образовања на Филозофском факултету Универзитета у Бањој Луци, Одсек - Филозофија и социологија, и стекла право на стручни назив професор филозофије и социологије. Запослена је у средњој Медицинској школи у Добоју гдје изводи наставу за предмете Социологија и Етика. Кандидаткиња Љиљана Лазих је уписала постдипломски студиј *Савремена социологија* на Факултету политичких наука Универзитета у Бањој Луци академске 2006/2007. године. Положила је све испите предвиђене Наставним планом постдипломског студија *Савремена социологија*.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ ТЕМЕ МАГИСТАРСКОГ РАДА

1. Проблем и предмет истраживања

У образложењу проблема истраживања, кандидаткиња Љиљана Лазих полази од тезе да су породица и друштво у сталној интеракцији, те да су, стога, промјене у савременом друштву (друштвене, економске и демографске), нарочито оне које су се десиле од 60-их година 20. вијека наовамо, несумњиво утицале на промјене у породици, а што се нарочито може примијетити у промјени основних функција породице (биолошко-репродуктивна, економска, заштитна и функција социјализације). Извршавање функција породице има значај како за појединца тако и за друштво у цјелини. Функције породице су се мијењале током времена – у различитим друштвеним системима и у различитим временским периодима је постојала различита организација породичног живота. Ипак, у фокусу интересовања кандидаткиње јесте модерна породица, карактер њених функција и њихова трансформација под утицајем поменутих промјена у посматраном периоду. Настанком модерног друштва настаје породица у правом смислу те ријечи, па се облик и начин организације породичног живота суштински мијења у односу на премодерне облике организације породичног

живота (домаћа или кућна заједница) – мијења се карактер појединих породичних функција, неке функције се измијештају из породице (пренесене су на друштвене институције), а неке функције се редукују. У савременом друштву се одвија даљња трансформација (и/или редукација) породичних функција. Без обзира на ову промјену, неке функције су присутне у свим облицима породичне организације, у друштвеним системима и у свим временским периодима – биолошка, економска, заштитна и функција социјализације. Управо, кандидаткиња намјерава да своју пажњу усмјери на ове основне функције – њихову трансформацију и посљедице те трансформације за појединце и за друштво (нови партнерски и непородични облици, и неке социопатолошке појаве – партнерско насиље, алкохолизам, криминал и сл.).

Дефинишући предмет истраживања, кандидаткиња сматра да пажњу треба да усмјери у правцу сагледавања односа друштва и породице – како промјена једног утиче на промјену другог, и да у том контексту посматра промјену функција породице на глобалном нивоу, имајући у виду ниво промјене и културни контекст у којем се та промјена одвија, начин на који се она манифестује и посљедице које има за појединце и за друштво. Стога, кандидаткиња предмет истраживања поставља у форми слjedeћих питања: Који су друштвени узроци довели до промјене функције породице? Како се манифестује та промјена? Како се поједине функције породице (биолошко-репродуктивна, економска, заштитна и функција социјализације) трансформишу у савременом друштву? Какав и колики је интензитет те промјене? Какве посљедице промјена функција породице има за појединце? Какве посљедице промјена функција породице има за друштво? Како се оне испољавају? Одговор на ова постављена питања подразумијева да кандидаткиња усмјери пажњу на слjedeће:

- Различите узроке који су утицали на промјену функција породице (друштвено - економски и демографски);
- Детаљну анализу основних функција породице и начине манифестације промјене унутар њих (биолошко - репродуктивна, економска, заштитна и функција социјализације) и
- Посљедице које ова промјена има за појединце и за друштво (различити облици партнерских односа, појава непородичних облика, насиље у породици и различите социопатолошке појаве у друштву).

Комисија је мишљења да су проблем и предмет овог истраживања јасно дефинисани и да су у оквиру задате теме.

2. Циљеви истраживања

2.1. Научни циљеви истраживања

На основу дефинисаног проблема и предмета истраживања, кандидаткиња је дефинисала основне научне циљеве истраживања од којих полази у овом раду, а то су:

- Идентификовати битне друштвено - економске и демографске узроке промјене функција породице у савременом друштву;
- Анализирати и утврдити основне начине манифестације промјене основних функција породице (биолошко-репродуктивна, економска, заштитна и функција социјализације);
- Указати на посљедице које ова трансформација функција породице може да има за појединце и за друштво.

2.2. Друштвени циљ истраживања

Као друштвени циљ овог истраживања, кандидаткиња указује на користи сазнања до којих би се дошло у истраживању за различите друштвене институције које се баве породицом, унапређењем породичног живота, као и узроцима и отклањањима узрока различитих социо-патолошких појава у друштву, а којима могу бити узрок, између осталих, и промјена функција породице.

Комисија подржава одређивање кандидаткиње да истражује промјену основних функција породице, јер имајући у виду да породица има значајну улогу за живот појединца и за друштво у цјелини, сазнања у вези с промјеном основних функција породице, начином њене манифестације и посљедицама које она има за појединца и за друштво, несумњиво могу допринијети да се побољша квалитет живота појединаца и породице, да се укаже на улогу и значај породице за појединца и за друштво, и да се дају корисне смјернице институцијама које се баве породицом и проблемима са којима се породица сусреће, како могу да помогну појединцу и породици да се суоче са проблемима којима су узрок

промјене у друштву и у породици, прије свега, њеним функцијама, и да помогну њиховом отклањању.

1.3. Хипотетички оквир истраживања

1.3.1. Радна хипотеза

Сходно дефинисаном предмету истраживања, у раду је постављена радна хипотеза: „Различити друштвено-економски и демографски чиниоци јесу узроци промјене основних функција породице (биолошко-репродуктивна, економска, заштитна и функција социјализације).“

Из заданог оквира радне хипотезе изведене су три помоћне хипотезе и оне у форми помоћних хипотетичких претпоставки обухватају:

- Нови облици партнерског и непородичног живота јесу посљедица промјене функција породице;
- Насиље у породици (партнерско насиље и насиље над дјецом) јесте посљедица промјене функција породице;
- Неке социо-патолошке појаве у друштву (вршњачко насиље, криминал и алкохолизам) у значајној мјери се јављају као посљедица промјене функција породице.

Комисија је мишљења да наведене хипотезе одговарају основним мисаоним претпоставкама образложеним у предмету овог истраживања, да су научно-теоријски утемељене, те да их је могуће објективно провјерити у овом теоријско-истраживачком раду.

3. Методе и технике истраживања

Да би се остварили постављени циљеви овог рада, у складу с дефинисаним проблемом и предметом рада, неопходно је да кандидаткиња изврши провјеру хипотеза које су постављене, чиме ће их доказати или оповргнути. Кандидаткиња, да

би ваљано истражила хипотезе те дошла до задовољавајућег нивоа и обима истраживања, намјерава да анализира домаћу и страну литературу и изворе, досадашња спроведена истраживања из ове области, као и тематске чланке и базе података. Овим ће остварити шири увид у посматрану појаву, а што ће да омогући расвјетљавање постојања узрочно-последичне везе између постављених циљева, нивоа потребних знања и постигнутог резултата теоријског истраживања. У овом теоријском истраживању извршиће се теоријско-појмовна анализа основног појма породица, као и анализа различитих друштвено-економских и демографских узрока промјене функција породице, нових партнерских и непородичних облика те различитих последица ове промјене. Такође, у овом истраживању кандидаткиња ће да анализира статистичке податке одређених међународних институција (European Commission, UNICEF i sl.), на основу којих ће да сагледава учесталост и интензитет промјене основних функција породице у савременом друштву. Користиће и упоредну анализу породичних облика и њихових функција у различитим временским периодима, различитим друштвено-историјским условима, поредиће карактеристичне промјене и извући ће неке карактеристичне ставове и законитости развоја ове друштвене групе и њених функција.

Комисија сматра да је кандидаткиња навела методе истраживање адекватне предмету истраживања, дефинисаним научним циљевима и хипотетичком оквиру.

2.1. Досадашњи и очекивани резултати истраживања

С обзиром да су истраживања породице и емпиријска стварност од 60-их година 20. вијека указали на бројне проблеме, противурјечности и промјене који су се испољили у породици (на примјер, насиље, неравноправна дистрибуција моћи, промјене у структури, у функцијама и у односима), на шта су, у одређеној мјери, утицали бројни друштвени, економски и демографски чиниоци, дали су одређена нова сазнања о овој друштвеној групи. Такође, јасно је указано да је породица у сталној интеракцији с друштвом те како бројне промјене у друштву утичу на промјену ове друштвене групе. Посматрањем трансформације функција породице од 60-их година наовамо, овим истраживањем дао би се допринос сагледавњау значаја породице за појединца и за друштво, то јесте да ли је породици у савременом друштву омогућено

да извршава своје основне функције, ако јесте, да ли то њени чланови чине, који то чиниоци у друштву утичу на карактер промјене ових функција, како се та промјена манифестује, те какве то последице има за појединце и за друштво. У овоме би се огледао значај овог теоријског истраживања.

Ово истраживање треба да представља научни допринос сагледавању промјена породице, нарочито промјене њених функција, под утицајем различитих друштвено-економских и демографских чинилаца, те сагледавању последица које промјена функција породице има и за појединце и за друштво - извршавање функција породице има значај и за друштво у цјелини (на примјер, рађање дјете јесте слободна одлука појединаца, али од броја рођене дјете зависи опстанак једног друштва).

СТРУКТУРА МАГИСТАРСКОГ РАДА

Структура магистарског рада коју је кандидаткиња предложила, осим уводног и завршног излагања, те дијела који се односи на релевантну литературу и изворе за истраживање, састоји се из пет међусобно повезаних дијелова/поглавља.

У *првом* дијелу кандидаткиња ће да укаже на методолошки оквир истраживања, то јест указаће на проблем и предмет магистарског рада, хипотетички оквир те методе и технике научног истраживања које ће да користи.

У *другом* дијелу бит ће разматрања везана за појам породица, с посебно усмјереном пажњом на основне функције породице. Да би се могла разумјети трансформација основних функција породице и начин њихове манифестације у савременом друштву, а у циљу постављеног проблема истраживања, кандидаткиња ће, најприје, дефинисати сам појам породица, указати на основне функције породице и типове савремених породичних облика, уз навођење постојећих доминантних теорија и схватања.

У *трећем* дијелу кандидаткиња ће да изврши детаљну анализу најважнијих узрока промјене функција породице у савременом друштву. С обзиром да је породица у сталној интеракцији с друштвом, овдје ће се анализирати најважнији друштвени и економски чиниоци који су утицали на промјену функција породице (промјена положаја жене у друштву, сексуалне револуције, нове репродуктивне технологије,

технолошке промјене у раду, незапосленост и сиромаштво), али и важни демографски чиниоци (промјене у вези са склапањем брака и развод брака).

У четвртој дијелу кандидаткиња ће да анализира начин на који се у савременом друштву манифестује промјена понаособ сваке од четири најважније функције породице – биолошко-сексуалне (брачне, репродуктивне) и емоционалне функције, економске, заштитне и функције социјализације, под утицајем поменутих чинилаца у претходном Поглављу рада. Кандидаткиња намјерава да покаже у којој мјери и на који начин се одвија та трансформација у односу на функције претходних породичних облика (од домаће/кућне заједнице, преко модерне нуклеарне породице, до савремених породичних облика).

У петом дијелу кандидаткиња ће да анализира посљедице за појединце и за друштво које настају усљед трансформације породичних функција. Најприје, кандидаткиња ће да укаже на настанак нових облика партнерских и непородичних облика у савременом друштву као посљедице трансформације функција породице (бракови без дјете и домаћинства самаца), а затим на насиље у породици (партнерско насиље и насиље над дјецом) те на манифестације неких социо-патолошких појава у друштву (вршњачко насиље, алкохолизам и криминал) као посљедице ове промјене.

На крају магистарског рада кандидаткиња ће да изнесе завршно излагање у којем ће на конкретан, концизан и логичан начин да прикаже резултате и спознаје до којих се дошло у истраживању.

Као релевантне библиографске изворе за ово теоријско истраживање, кандидаткиња је навела 52 наслова домаће и стране литературе и извора (уџбеници, монографије, зборници радова, научни чланци, базе података и извјештаји међународних институција).

ЗАКЉУЧАК И ПРИЈЕДЛОГ

Комисија констатује да кандидаткиња Љиљана Лазих испуњава законске, научне и стручне услове за израду магистарског рада из социолошких наука те Наставно-научном вијећу Факултета политичких наука Универзитета у Бањој Луци

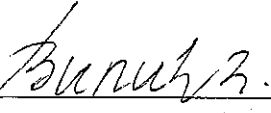
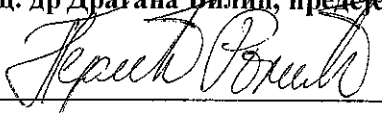
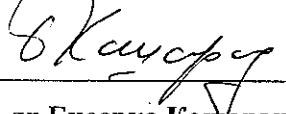

ПРЕДЛАЖЕ

да кандидаткињи Љиљани Лазии одобри израду магистарског рада из области социолошких наука на тему *Узроци и начини манифестације промјене функција породице у савременом друштву.*

Бања Лука, 03.03.2016. године

КОМИСИЈА:

-
_____
1. Доц. др Драгана Вилић, предеједник;
-
_____
2. Доц. др Ранка Перии Ромии, члан;
-
_____
3. Доц. др Бисерка Кошарац, члан.